

2023-01-19 Nr. NV-128

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-17 TAIS-22-17512(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL NOTARŲ ATLYGINIMO DYDŽIŲ (ĮKAINIŲ) NUSTATYMO METODIKOS PATVIRTINIMO“ PROJEKTO (toliau – Projektas)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendina- masis teisės aktas	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne Priėmimo Terminas Data iš kalendoriaus	Teisingumo ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybė s programą	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

- Projektu sprendžiami **notarų veiklos ekonominio pagrįstumo**, notarų įkainių reguliavimo ir įkainių sandaros nustatymo klausimai.
- Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos poreikis buvo nustatytas **Valstybės kontrolės 2020m. gruodžio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje** Nr. VAE-14 „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos funkcijos būtų vykdomos efektyviai“ (toliau – Valstybinio audito ataskaitoje). Nutarimo projektas įgyvendina 3.2. rekomendaciją (nustatyti notaro atlyginimo įkainių apskaičiavimo metodiką, kurioje būtų įtvirtintas Notariato įstatyme įtvirtintų kriterijų taikymas ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo būdai).
- Notariato įstatymo Nr. I-2882 3, 4, 6, 62, 8, 101, 103, 104, 19, 20, 22, 221, 24, 271, 28, 34, 46, 60, 62 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 28² straipsniu ir VII skyriumi ir 9, 10, 10² straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatyme **nustatyta pareiga Vyriausybei** tvirtinti notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodiką, atsižvelgiant į Notariato įstatymo 19¹ straipsnyje nurodytus notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo kriterijus.
- Šiuo metu įkainius už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir techninių paslaugų sąrašą, įkainius nustato teisingumo ministras, tačiau nėra patvirtintos notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos.
- Patvirtinus metodiką notarų įkainių reguliavimas būtų paremtas planavimu, skaidrumu, objektyviai pagrįstomis sąnaudomis, ekonominiais skaičiavimais, o įkainiai ir jų sandara būtų maksimaliai vieši ir suprantami visuomenei.
- Projektu nustatomi notarų atlyginimo už notarinius veiksmus dydžių (**įkainių**) **nustatymo kriterijai**, kurie nebuvo nustatyti, ir **įkainių apskaičiavimo ir perskaičiavimo tvarka**, kuri iki šiol nebuvo reglamentuota.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

- Projektas parengtas atsižvelgiant į Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA) atlikto tyrimo „Notaro atlyginimo įkainių galimų nustatymo kriterijų ir tvarkos analizė“ (toliau – Analizė) rezultatus.
- Projektu siūlomos įtvirtinti notarų įkainių nustatymo metodikos priemonės apima identifikuotą problematiką, susijusią su notarų įkainių nustatymu. Projekte atskleidžiamas notarų įkainių nustatymo kriterijų taikymas nustatant konkrečius notaro atlyginimo įkainių dydžius.
- Projekte pasirinkta notaro atlyginimų įkainiams nustatyti taikoma vidutinės savikainos metodika, pagal kurią įvertinamas vidutinės savikainos lygis ir taikoma maržos norma, **leidžianti notarams gauti tokį**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

vidutinį notaro atlygį, kuris užtikrintų notaro ekonominį nepriklausomumą ir notarinių veiksmų prieinamumą rajonuose, mūsų vertinimu, yra tinkama.

- **Vidutinio notaro atlygio** (susidedančio iš pajamų, gautinų už notaro, kaip teisės profesionalo darbą; pajamų, gautinų už notaro biuro organizavimą; pajamų iš papildomos profesinės veiklos rizikos ir notarinių veiksmų atlikimo pasekmių ir žalos atsiradimo tikimybės, išreikštos pinigine verte) **apskaičiavimo kriterijai pagrįsti Projekto lydimuoju medžiagoje.**

- Socialiai jautrių notarinių veiksmų atžvilgiu siūloma taikyti **kryžminio subsidijavimo procedūrą**, pagal kurią socialiai jautrių notarinių veiksmų nuostoliai (kai notarinio veiksmo savikaina bus didesnė už nustatytą įkainį) būtų perkeliama pelningiems notariniams veiksams (konkrečios išimtys bus nustatomos Vyriausybės tvirtinamame įkainių sąraše), **yra pagrindžiama.**

- Projektu sukuriama instrumentas, kurio pagalba bus stebimas ir reguliuojamas notarų vidutinių grynųjų pajamų lygis, užtikrinamas notarų ekonominis nepriklausomumas, nuosekli notarų įkainių apskaičiavimo seka. Atsisakoma papildomų veiksmų kainos įtraukimo į notarinio veiksmo įkainį taip padidinant įkainių skaidrumą. Iš dalies sprendžiamas notarų paslaugų prieinamumo regionuose klausimas (nustatant naujas vidutines įkainių maržas, taikytinas visuose regionuose).

- Pažymėtina, kad notarinių paslaugų prieinamumo užtikrinimą taip pat sprendžia galimybė notarinius veiksmus atlikti nuotoliu, Teisingumo ministerija kartu su Lietuvos notarų rūmais vertina ir nagrinėja kitas alternatyvas.

- Siūlytina Projekto lydimuosiuose dokumentuose detalizuoti Projektų tikslų ir notarų paslaugų prieinamumo sąsają, pagrįsti ją reikiama informacija ir duomenimis.

- Atkreiptinas dėmesys, kad didžioji dalis Projekto priemonės pagrindžiančių duomenų yra ne projekto lydimuoju medžiagoje, bet Analizėje. Siūlytume Projekto lydimąją medžiagą papildyti STRATA atliktu modeliavimu, kaip keisis notarų atlyginimo lygis ir bendras įkainių lygis.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

- Vyriausybės nutarimas dėl Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos įsigaliojimas kartu su Notariato įstatymo pakeitimais, kuriuos įgyvendina – nuo 2023 m. sausio 31 d.

- Teisingumo ministras iki šios datos turės patvirtinti Notarinių veiksmų grupių sąrašą ir Apklausos dėl notaro ir notaro padėjėjo (-ų) patiriamų laiko sąnaudų atliekant notarinius veiksmus anketą, kurių projektus Teisingumo ministerija yra parengusi ir patvirtins iš karto priėmus Vyriausybės nutarimą.

- Pagal Metodiką **Vyriausybės patvirtinti** notaro atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas dydžiai (**įkainiai**) **įsigalios nuo 2023 m. spalio 1 d.** Vyriausybė turės juos patvirtinti iki 2023 m. birželio 30 d.

STEBĖSENA

Projektu nustatoma tvarka dėl notarų įkainių peržiūros. Teisingumo ministerija iki kiekvienų kalendorinių metų spalio 1 d. vertins, ar notarų atlyginimo dydžio (įkainių) metodikoje nustatyta tvarka apskaičiuotas vidutinis notaro atlygis atitinka faktiškai gaunamas notaro grynąsias pajamas. Peržiūros procedūrą numatoma vykdyti ne rečiau kaip kas 3 metus arba ne vėliau kaip per vienus metus nuo įkainio už naujo notarinio veiksmo atlikimą nustatymo dienos kiekvienam notarui išsiunčiant paštu anketą.

Projekte atskirai neaptariamas notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos stebėsenos, jos periodiškumo ir rodiklių, kurie leistų įvertinti Metodikos ir notarų įkainių dydžių pokyčio pasekmes ir sudarytų sąlygas į tai reaguoti. Papildomai siūlome numatyti, kaip, patvirtinus Metodiką, bus vertinamas notarų paslaugų prieinamumo pokytis (pvz. tiek atsitarančių/užsitarančių biurų skaičius, tiek bendras prieinamumas).

Projekto rengėjai neidentifikuoja poreikio notarams atlikti kokių nors papildomų darbų ar kilsiančių sąnaudų, susijusių su anketos pildymu.

Projekto rengėjai Projekto administracinės naštos vertinimo poreikio nenustatė, laikydamiesi nuostatos, kad notarų veikla nėra prilygintina verslo subjektų veiklai.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Notarų veiklos bei notarų įkainių nustatymo problematikos svarstyme, vertinime dalyvavo įvairios institucijos ir organizacijos (Valstybės kontrolė, STRATA, Seimo Biudžeto ir finansų komitetas, Lietuvos notarų rūmai ir kt.), **projekte iš esmės įvertinami visų suinteresuotų grupių pasiūlymai bei pastabos.**

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projekto rengėjai, iš dalies atsižvelgdami į Specialiųjų tyrimų tarnybos Projekte dėl trūkstamo „socialiai jautrių notarinių veiksmų“ apibrėžimo, kuriems gali būti apskaičiuoti mažesni įkainiai nei jų vidutinė savikaina, pateikė tinkamus argumentus dėl Vyriausybės diskrecijos spręsti, kokiems notariniams veiksmas nustatyti mažesnius įkainius nei jų savikaina.

Į Lietuvos notarų rūmų pastabas dėl notarų veiksmų savikainos apskaičiavimo klaidingumą neatsižvelgiama remiantis tuo, kad notarinių veiksmų savikainos apskaičiavimo algoritmas yra sukurtas STRATA, atlikus notarų atlyginimo įkainių galimų nustatymo kriterijų tvarkos ir praktinio įgyvendinimo analizę. Atkreiptinas dėmesys, kad STRATA tyrimo metu atliktas notarinių veiksmų įkainių teisinio reguliavimo ex post ir ex ante vertinimas, įvertinant, kiek esami ir modeliuojami notarinių veiksmų įkainiai atitinka Valstybės kontrolės ataskaitoje iškeltus tikslus ir Notariato įstatymo 19¹ straipsnyje nustatytus notarinių veiksmų įkainių reguliavimo kriterijus. Atsižvelgiant į tai, Projektą rengėjų argumentai pakankami, tačiau siūlytume į Lietuvos notarų rūmų pastabas vertinti vykdytiną Projekto stebėsenos metu.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Artūras Norkevičius

Viešojo valdymo grupėRengiant pažymą gautas Vyriausybės kanceliarijos patarėjo analitikai Luko Galkaus vertinimas. vyresnysis patarėjas